

The Gleaner

Vol 27 (2009)

Συμπληρωματικά στην αλληλογραφία του Δ. Κ. Βυζάντιου με τον πρωθυπουργό Ίω. Κωλέττη

Εμμ. Ν. Φραγκίσκος

doi: [10.12681/er.95](https://doi.org/10.12681/er.95)

To cite this article:

Φραγκίσκος Ε. Ν. (2009). Συμπληρωματικά στην αλληλογραφία του Δ. Κ. Βυζάντιου με τον πρωθυπουργό Ίω. Κωλέττη. *The Gleaner*, 27, 263–265. <https://doi.org/10.12681/er.95>

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ
ΤΟΥ Δ. Κ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟ ΙΩ. ΚΩΛΕΤΤΗ

ΤΟ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ Δ. Κ. Βυζάντιου στον Ίωάννη Κωλέττη προηγείται χρονικά κατά τρείς μήνες του ήδη δημοσιευμένου και άπευθυνόμενου στον ίδιο αποδέκτη γράμματός της 9ης Ίουλίου 1845¹ και συμπληρώνει αποκαλυπτικά το ιστορικό γύρω από το διάβηγμα του συγγραφέα της Βαβυλωνίας στον Έλληνα πρωθυπουργό, όπως το είδαμε να αποτυπώνεται στη δεύτερη επιστολή.² Πέντε είναι τα νέα στοιχεία που προκύπτουν από το περιεχόμενό του. Πρώτον, ότι ο Βυζάντιος, πριν αποστείλει έγγραφως το αίτημα για συνδρομή στα δεινά του, είχε επιχειρήσει να το υποβάλει δια ζώσης στο πρωθυπουργικό γραφείο κατορθώνοντας επιτέλους να επιτύχει συνάντησή με τον πρωθυπουργό ύστερα από άλλεπάλληλες ατελέσφορες επισκέψεις. Δεύτερον, ότι έλαβε επίσημως υπόσχεση συνδρομής από τον τελευταίο, ή οποία τον όπλισε με ύπομονη μέσα στα «πελάγη της γυμνότητος και δυστυχίας» όπου βρισκόταν τότε. Τρίτον, ότι με την αίτησή του, διατυπωμένη σε εσωκλειστή ξεχωριστή αναφορά στο πρώτο αυτό γράμμα, συγκεκριμενοποιούσε το αντικείμενό της που δεν αφορούσε διορισμό σε κάποια υπαλληλική θέση, κατά το προηγούμενο της θητείας του σε διοικητικά αξιώματα, αλλά χορήγηση άμεσης χρηματικής ενίσχυσης. Τέταρτον, ότι η άκρα ανέχεια, φανερή στην έξωτερική εμφάνιση του ίδιου (περιφερόταν, όπως γράφει, ρακένδυτος) χαρακτήριζε προπάντων τον τρόπο διαβίωσης ολόκληρης της οικογένειάς του. Τα παιδιά του δεν είχαν να τροφοῦν και να ντυθοῦν ἐνόψει μάλιστα τῶν ἐορτῶν τοῦ Πάσχα, κατάσταση που κυρίως τον παρακίνησε στην απόφαση να προβεί σ' αυτό το διάβηγμα. Πέμπτον, ότι η σύνθεση της οικογένειας του Βυζάντιου το 1845 είχε υποστεί μεταβολή από το 1835, ἔτος που φέρεται να γεννήθηκε ἡ κόρη του Μαριγώ. Προφανῶς μέσα

1. Βλ. Έμμ. Ν. Φραγκίσκος, Δ. Κ. Βυζάντιος και «Βαβυλωνία». Έρμηνευτικές δοκιμές και μαρτύρια βίου, στα Τετράδια ἔργασίας 20, Ἀθήνα, ΙΝΕ/ΕΙΕ, 2008, σ. 91-94, 100-101.

2. Στο ψηφιοποιημένο πλέον και διαθέσιμο στο διαδίκτυο Ἀρχεῖο Κωλέττη τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἐκτός ἀπὸ τις δύο αὐτὲς ἐπιστολὲς τοῦ Δ. Βυζάντιου περιέχεται και μὴ τρίτη πρὸς τὸν Κωλέττη τῆς 14ης Ὀκτωβρίου 1831, μέλος τότε τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἑλλάδας μετὰ τῆ δολοφονία τοῦ Ἰω. Καποδίστρια, με τὴν ὁποία τὸν παρακαλεῖ νὰ ἐξακολουθήσει νὰ διατηρεῖ τὴν εὐνοια καὶ τὴν ὑπόληψη ποὺ εἶχε γιὰ τὸ πρόσωπό του καὶ νὰ τοῦ παρέχει τις συνετές του ὁδηγίες ὡς Διοικητῆ τῶν Μεσσηνιακῶν Φρουρίων στὶς κρίσιμες ἐκεῖνες περιστάσεις.

στὰ δέκα αὐτὰ χρόνια τὰ μέλη της εἶχαν ἀϋξηθεῖ μὲ τὴ γέννηση καὶ ἄλλου ἢ ἄλλων παιδιῶν. Δὲν ὑπάρχουν πληροφορίες γιὰ τὴν τύχη τους· ἴσως τὸ φαινόμενο τῆς παιδικῆς θνησιμότητος νὰ ἦταν αὐτὸ ποὺ εὐθύνεται γιὰ τὴ μὴ ἐπιβίωσή τους σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν πρωτότοκη Μαριγώ, ἢ ὅποια πέθανε σχεδὸν ὀγδοντάχρονη στὴν Ἀθήνα.

Ἡ ἡμέρα ποὺ ὁ Βυζάντιος ἔγραψε τὸ πρῶτο του γράμμα στὸν πρωθυπουργὸ τῆς Ἑλλάδας, ἡ 3ῃ Ἀπριλίου, ὑπεθυμίζοντάς του ἀρχικὰ τὴν προφορικὴ ὑπόσχεσή του ὅτι θὰ συμπαρασταθεῖ στὰ δεινὰ του καὶ ὕστερα τὸ μέγεθος τῶν προσωπικῶν του ὑπηρεσιῶν καὶ θυσιῶν στὴν πατρίδα, εἶχε μόλις προηγηθεῖ ἀπὸ τὴ χρονικὴ στιγμή μιᾶς ἄλλης ἀπογοήτευσης σχετικὰ μὲ τὰ οἰκονομικά του. Τὸ Πολυμελὲς Συμβούλιο τῆς Ριζαρείου Σχολῆς ἀποφάσισε νὰ ἀπορρίψει τὸ αἴτημα ποὺ ὑπέβαλε ὁ ἀγιογράφος στὶς 6 Ἀπριλίου 1845 γιὰ καταβολὴ τῶν ἐξόδων ἀγορᾶς τῶν ὑλικῶν καὶ τῆς ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας του, ὅση εἶχε συντελεστεῖ μέχρι ἐκεῖνη τὴ στιγμή μετὰ ἀπὸ τὴν ἀνάθεση σ' αὐτὸν τῆς φιλοτέχνησης τῶν εἰκόνων τοῦ ναοῦ τῆς σχολῆς.³ Δὲν εἶναι γνωστὸ ἂν στὸ ἐπόμενο διάστημα ὀλοκλήρωσε τίς παραγγελίες τῆς Ριζαρείου καὶ ἂν πληρώθηκε τὸ ποσὸ ποὺ θὰ εἶχε συμφωνηθεῖ ἀνακουφίζοντας ἔτσι τὰ οἰκονομικά του ἐκεῖνη τὴ δύσκολη περίοδο τῆς ζωῆς του. Τὸ γεγονός ὅμως ὅτι τρεῖς μῆνες ἀργότερα τὸν εἶδαμε νὰ ξαναπιάνει τὸν κοιντολόφορο καὶ νὰ ἀπευθύνει μὲ ἀπόγνωση δραματικὴ ἔκκληση στὸν Ἰωάννη Κωλέττη⁴ σημαίνει ὅτι οὔτε ἡ Ριζαρείος ἀλλ' οὔτε ἡ κυβέρνηση στάθηκαν ὡς τότε ὑλικοί του συμπαραστάτες. Οἱ συνθήκες τῆς ζωῆς τῆς δικῆς του καὶ τῆς οἰκογένειάς του δὲν φαίνεται νὰ καλυτέρευσαν ὡς τὸν θάνατό του, παρὰ τὸ ὅτι βρέθηκαν ἐργοδοτές ποὺ τοῦ ἀνέθεσαν ἀγιογραφικὲς ἐργασίες, ἀλλὰ ποὺ ἀποδείχτηκαν κακοπληρωτές, ὅπως συνέβη μὲ τὴ δημοτικὴ ἀρχὴ τῆς Πάτρας ἀπὸ τὴν ὅποια διεκδίκησε ἀργότερα χρηματικὲς ὀφειλὲς στὸν πατέρα της γιὰ τὴν ἀγιογράφηση τῆς βασιλικῆς τοῦ Ἀγ. Ἀνδρέα ἢ κόρη του Μαριγώ.⁵ Ἐκεῖνος, ὡς γνωστὸν, πέθανε τὸ 1853 στὴν πόλη αὐτὴ («ἐπὶ τῆς ψάθης») καὶ ἡ χήρα του Αἰκατερίνη, καὶ τὸ ὄρφανό, ἡ Μαριγώ, ὁμολογοῦσαν τὸ 1865 ὅτι «στεροῦνται ἀπὸ τοῦ θανάτου του καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου».⁶

3. Ὁ.π., σ. 88-89.

4. Ὁ.π., σ. 91-93, 100-101.

5. Ὁ.π., σ. 94.

6. Στὸ ἴδιο.

Ἄρχεῖον Ἴω. Κωλέττη Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, φάκ. 76, ἀρ. ἐγγρ. 322. Δίφυλλο 0,295X0,200. Στῆ ράχη τοῦ δεύτερου φύλλου πανώγραμμα: Πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Β. Πρωθυπουργὸν Κ(ύριον) Ἴω(άννην) Κωλέττην / κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Ἰδιαιτέρον

Ἐξοχώτατε!

Ἀπειράκις ἤλθον διὰ νὰ ἀπολαύσω καὶ αὖθις τὴν προσωπικὴν Σας ἐντευξίν, ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχον, ἐκτὸς τῆς ἐσπέρας ἐκείνης καθ' ἣν παρουσιασθεὶς ἐνώπιόν Σας, παρέστησα ὑπ' ὄψιν τῶν ὀφθαλμῶν Σας τὴν ἀθλίαν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκομαι ῥακένδυτος καὶ μὲ διεβρωγότα ἱμάτια περιφερόμενος. Εἶδον ὅτι ἐλάβετε συμπάθειαν, καὶ μὲ ὑπεσχέθητε ὅτι παγιωθείσης τῆς Κυβερνήσεως, θέλετε ἀποφασίσει καὶ δι' ἐμὲ πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν δεινῶν μου. Ἐπὶ τῇ βιάσει τῆς ὑποσχέσεώς Σας εἰσέτι ὑπομένω κινδυνούμενος εἰς τὰ πελάγη τῆς γυμνότητος καὶ τῆς δυστυχίας, ἀντέχω εἰς τὴν μετ' ἐμοῦ πάλην τῆς τύχης.

Ἄλλὰ μὴ δυνάμενος ν' ἀπαντήσω ἀναποφεύκτους ἀνάγκας τῶν ὑστερημένων καὶ ἱματισμοῦ καὶ τροφῆς δυστυχῶν τέκνων μου, προστρέχω εἰς τὴν ἄμεσον φιλανθρωπίαν Σας, καὶ Σᾶς παρακαλῶ θερμῶς νὰ εὐαρεστηθῆτε νὰ ἐνεργήσητε τὴν δι' ἀναφορᾶς, ἐνταῦθα περικλειομένης, αἴτησίν μου, τὴν ὁποίαν δὲν ἤθελα κάμει χωρὶς νὰ ἐρυθριάσω, ἐὰν ἄλλως ἡδυνάμην ν' ἀπαντήσω τὰς ἀναποφεύκτους αὐτὰς ἀνάγκας κατ' αὐτὰς τὰς προσεγγιζούσας ἑορτάς. Ἀνάγκας τοιαύτας, αἱ ὁποῖαι θέλουν μὲ φέρει εἰς τὴν τελευταίαν ἀπελπισίαν, ἐὰν ἀποτύχω τῆς συνδρομῆς Σας εἰς μόνην αὐτὴν μου τὴν οἰκτρὰν περίστασιν.

Ἐνθυμηθῆτε, ἐξοχώτατε, μίαν στιγμὴν τὰς ἐκδουλεύσεις, τὰς θυσίας, τὰς δαπάνας, τοὺς κινδύνους τοὺς ὁποίους ὑπέστην ἕνεκα τῆς πατρίδος, καὶ λάβετε οἶκτον διὰ νὰ μὲ ἀνακουφίσετε μετὰ τὴν ὁποίαν ἐξαίτῳ χρηματικὴν ποσότητα, ὡς προστάτης ἀληθῆς καὶ ὑπερασπιστῆς τῶν ὑπὲρ πατρίδος δυστυχούντων σήμερον.

Τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος

Ἐν Ἀθήναις
τὴν 3. Ἀπριλ(ίου) 1845

ταπεινώτατος
Δ. Κ. Βυζάντιος